

14. Набиев А.М., Захидов У.Б. Клинические критерии диагностики ювенильной глаукомы при прогрессирующей миопии. Клиническая офтальмология. Глаукома, (РМЖ). М., 2011. Т. 12. № 2. С. 59–61.
15. Юрьева Т.Н., Григорьева А.В., Пятова Ю.С. Миопия и её осложнения. *Бюллетень ВСНЦ СО РАМН*. 2015. Т 6. № 106. С. 75–82.

В. М. Кулікова, В. О. Малиновський. Міопія: причини і ускладнення. – Стаття.

Анотація. Дана характеристика міопії, її епідеміологія, етіологія, патогенез і клінічні форми. Особливу увагу приділено трьохфакторній теорії походження міопії Е.С. Аветісова. Проаналізовано ускладнення короткозорості і представлені способи її корекції, профілактики і лікування.

Ключові слова: міопія, міопія високого ступеня, акомодация, циліарний м'яз, склера, стафілома, глаукома, відшарування сітківки, лазерний кератомілез.

V. Kulikova, V. Malinovskii. Myopia: causes and complications. – Article.

Summary. The characteristics of myopia, its epidemiology, etiology, pathogenesis and clinical forms are given. Particular attention is paid to the three-factor theory of the origin of myopia by E.S. Avetisov. Complications of myopia are analyzed and methods of its correction, prevention and treatment are presented.

Key words: myopia, high myopia, accommodation, ciliary muscle, sclera, staphyloma, glaucoma, retinal detachment, laser keratomileusis.

УДК 615/012

Е. Л. Маркіна

кандидат хімічних наук, доцент,
доцент кафедри медичної хімії та біології
Одеський медичний інститут
Міжнародного гуманітарного університету

Д. В. Васильчук

студентка магістратури
Одеський медичний інститут
Міжнародного гуманітарного університету

Ю. В. Вербата

студент II курсу
Одеський медичний інститут
Міжнародного гуманітарного університету
м. Одеса, Україна

ЗМІНИ В ДЕРЖАВНІЙ ПРОГРАМІ «ДОСТУПНІ ЛІКИ» ТА ЇХ ВИКОНАННЯ ОДЕСЬКИМ РЕГІОНОМ

Анотація. У роботі розглянуті постанови Міністерства охорони здоров'я України щодо змін в державній програмі «Доступні ліки», внесення до неї розділу «ревматичні хвороби», щорічний розмір коштів для її виконання та впровадження їх в Одеській області.

Ключові слова: реімбурсація, серцево-судинні захворювання, діабет, бронхіальна астма, аптека, лікарський препарат.

Однією із численних проблем населення України є економічна доступність лікарських засобів. Міністерство охорони здоров'я (МОЗ) нашої країни частково її вирішує шляхом запровадження реімбурсації, тобто відшкодування з боку держави частини вартості лікарських засобів, що одержують споживачі в аптечних закладах.

Програма реімбурсації «Доступні ліки» працює з 1 квітня 2017 року. Завдяки їй пацієнти, що мають серцево-судинні захворювання, діабет II типу чи бронхіальну астму, можуть отримати потрібні їм ліки за рецептом свого лікаря в аптеці безоплатно або з незначною доплатою [1].

Вибір ліків від трьох хвороб був зумовлений тим, що саме вони найбільше впливають на показники смертності населення. Ще одна з причин полягала в тому, що ці хвороби лікуються на амбулаторному рівні.

Захворювання серцево-судинної системи утримують першість серед причин смертності населення планети. Щорічно від серцевих захворювань помирає 17 мільйонів людей, що становить 29% від загальної кількості смертей [2]. У 2019 році на планеті налічувалось понад 422-х мільйонів людей із захворюванням цукрового діабету [3]. Діабетом II типу страждає більше одного мільйона осіб. З кожним роком ця цифра збільшується. За даними ВООЗ, близько 235 мільйонів людей у всьому світі страждають від астми і кількість таких людей постійно зростає. В Україні зареєстровано 210 тис хворих на бронхіальну астму (за статистикою 2015 року) [4].

У розвинених країнах світу показники смертності від серцевих хвороб знижуються. В інших державах цей показник збільшується, і, на жаль, Україна знаходиться серед останніх [5].

За даними ВООЗ, Всесвітньої федерації серця та Всесвітньої організації з боротьби з інсультом, 30% випадків смерті від серцевих хвороб є передчасними. Більше половини таких випадків можна було б уникнути завдяки первинній профілактиці [2].

У 2018 році майже 400 тисяч українців померли від серцевих захворювань та ураження системи кровообігу, і серед них багато людей працездатного віку. У 66% хворих ішемічна хвороба серця поєднується з гіпертонічною, 55% від усіх серцевих захворювань припадає на гострі та повторні інфаркти. Приблизно 60% інсультів відбуваються на фоні захворюваності на артеріальну гіпертензію [2].

Протягом січня 2020 року від хвороб серця в Україні померло 36 тисяч 341 українців [6]. Смертність населення в Україні від серцево-судинних хвороб становить 65% від загальної смертності [7].

Згідно із програмою «Доступні ліки» пацієнт може вибрати і отримати в аптеці найдешевший лікарський засіб для лікування перелічених вище хвороб безкоштовно або обрати іншу торгову марку доплативши певну суму.

У Національний перелік основних лікарських засобів, що визначав відшкодування вартості ліків, у 2017 році входила 21 міжнародна непатентована назва (МНН або діюча речовина), рекомендована Всесвітньою організацією охорони здоров'я для лікування серцево-судинних хвороб, бронхіальної астми та діабету II типу. Для забезпечення доступності ліків в Україні МОЗ встановив граничну оптово-відпускну ціну лікарських засобів по 21 міжнародній непатентованій назві, які ввійшли до програми реімбурсації. На 2017 рік Уряд виділив 500 млн. гривень (див. таблицю). За 9 місяців роботи Програми пацієнти отримали ліки для лікування серцево-судинних захворювань, діабету II типу та бронхіальної астми на суму понад 614 мільйонів грн. бюджетних коштів.

З 1 квітня 2019 року програма реімбурсації перейшла в адміністрування Національної служби здоров'я України (НСЗУ) і стала працювати за новими правилами, згідно з якими відпуск лікарських засобів відбувається лише за електронними рецептами [8]. Це дозволяє людині отримати потрібні їй ліки в будь-якій аптеці, яка бере участь у програмі, незалежно від місця виписування рецепту.

Найбільший відсоток користувачів програми саме серед тих, хто потребує фінансової допомоги. Згідно із джерелом [8], Програма дозволила зменшити особисті витрати українців на лікування, а саме:

1) 11,5% свого доходу у середньому щомісяця заощаджують люди віком від 65 років та вище, які отримують мінімальну пенсію;

2) 63% від мінімального прожиткового мінімуму – батьки, у яких є діти до 5 років;

3) 35% від мінімального прожиткового мінімуму на дитину тій родині, де є діти від 6 до 17 років.

Із кожним роком кількість лікарських препаратів за програмою «Доступні ліки» збільшується. Так, у 2017 році налічувалось 198 найменувань, а в 2018 році їх чисельність збільшилась до 239. Вартість 59 препаратів підлягала повному погашенню. Кількість доступних лікарських препаратів збільшується в 2019 та 2020 роках з 254 до 264 відповідно (таблиця) [9].

На сьогодні втратив чинність наказ МОЗ «Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 28 травня 2020 року» від 01.06. 2020 № 1284. Новий Реєстр доступних ліків містить 264 лікарських засоби, що на 8 більше, ніж раніше (таблиця). Серед них: 200 препаратів лікують серцево-судинні захворювання, 48 – діабет II типу, 15 – бронхіальну астму та один лікарський засіб для лікування ревматичних хвороб (ревматичні хвороби NB!) [10]. Вісімдесят чотири лікарських

препаратів із переліку є безкоштовними для пацієнтів. Із кожним роком їх кількість збільшується (таблиця). Із моменту введення Програми перелік безоплатних ліків зріс у чотири рази. Також збільшується розмір коштів, виділених для продовження дії урядової програми «Доступні ліки». У 2020 році ця сума складає 2 млрд. 100 млн. гривень.

Таблиця 1

Розмір коштів, загальна кількість лікарських препаратів та безоплатних ліків за програмою «Доступні ліки» у різні роки

Кількість лікарських препаратів за програмою «Доступні ліки»				
Рік	2017	2018	2019	2020
Розмір коштів, грн	500 млн.	1 млрд.	1 млрд.	2 млрд. 100 млн.
Кількість лікарських препаратів	198	239	254	264
Кількість безоплатних ліків	21	59	77	84

До програми реімбурсації входять ліки як українських (60%), так і іноземних (40%) виробників (рисунок 1). Це переважно фармацевтичні підприємства Ізраїлю, Індії, Німеччини, Польщі, Румунії, Угорщини, Швейцарії, Франції.

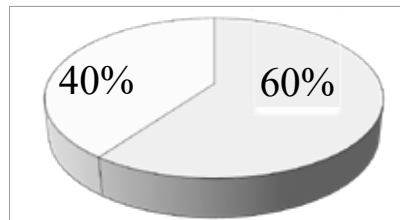

Рис. 1. Співвідношення вітчизняних і зарубіжних препаратів за програмою «Доступні ліки» на ринках України (синє поле – вітчизняні, біле поле – зарубіжні виробники)

Вище було відмічено, що Кабінет міністрів розширив програму «Доступні ліки» розділом «ревматичні хвороби» та вніс до переліку засобів, що відпускаються за електронним рецептом, міжнародні непатентовані назви «хлорохін» та «гідроксихлорохін» [11]. Необхідність таких змін міністр охорони здоров'я України Максим Степанов пояснив тим, що після того, як у світі почали використовувати лікарський препарат Плаквеніл (із діючою речовиною гідроксихлорохін) для лікування COVID-19 та внесення хлорохіну та гідроксихлорохіну до українського протоколу лікування цієї хвороби, цей лікарський засіб зник з українських аптек, що поставило під загрозу лікування людей на ревматичні хвороби [12]. Також уряд вніс зміни щодо продовження дії положень державної реєстрації лікарських засобів, які постачаються в Україну в межах міжнародних закупівель.

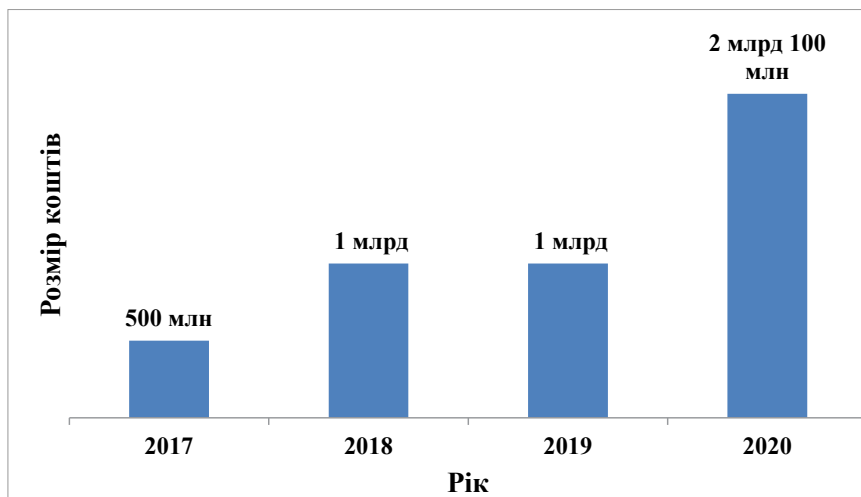

Рис. 2. Розмір коштів для виконання програми «Доступні ліки» за різні роки її впровадження

Збільшення фінансування урядової програми «Доступні ліки» більше ніж удвічі (2,1 млрд грн.) означає, що українці зможуть отримати більше ліків від серцево-судинних захворювань, діабету 2 типу та бронхіальної астми безоплатно або з незначною доплатою. Фінансування цієї програми у 2020 році збільшується на 1,1 млрд. грн. у порівнянні з минулим 2019 роком. Від початку запровадження Програми розмір коштів на її існування збільшується щорічно (діаграма 2).

Із другого кварталу 2019 року пацієнти отримують електронний рецепт, а НСЗУ заключає контракти з аптечними закладами та відшкодовує вартість відпущених лікарських засобів. За цей період понад 2,19 млн. пацієнтів в Україні отримали ліки за програмою реімбурсації, було відпущено більше 14 млн е-рецептів [13].

В Одесі продовжує працювати урядова програма «Доступні ліки», за якою пацієнти із серцево-судинними захворюваннями, бронхіальною астмою і цукровим діабетом II типу можуть отримати медикаменти безкоштовно або з незначною доплатою.

Пресслужба Одеської міської ради нагадує, що для отримання медикаментів за програмою «Доступні ліки» пацієнт повинен звернутися до сімейного лікаря, з яким підписано декларацію. Лікар виписує електронний рецепт, за яким можна отримати ліки в будь-якій аптеці України, яка склала договір із НСЗУ.

Завдяки проведеній Одеською міською владою вчасній інформації робота сімейних лікарів виписки електронних рецептів за програмою «Доступні ліки» проходить без проблем, що спрощує отримання пацієнтами ліків.

На території Одеси у програмі «Доступні ліки» беруть участь 217 аптек, зі списком яких можна ознайомитися у свого сімейного лікаря або на сайті НСЗУ [14]. Активну участь у Програмі бере мережа муніципальних аптек КП «Одесфарм». За рецептом сімейного лікаря можна отримати ліки за Програмою в будь-якій аптеці України, що бере участь у Програмі. Ці аптеки мають на дверях спеціальну наклейку.

За даними сайту НСЗУ, в Одесі сімейними лікарями в період із квітня 2019 року по теперішній час виписано 197 552 пільгових рецептів за програмою «Доступні ліки». Кількість рецептів, за якими пацієнти вже отримали медикаменти, становить 167 108, або 84,6% від загальної їх кількості. У звіті Департаменту охорони здоров'я Одеської облдержадміністрації відзначалося, що завдяки реалізації програми «Доступні ліки» кількість госпіталізацій з діагнозом інсульт зменшилася на 7%.

У 2019 році на забезпечення інсулінами з міського бюджету Одеси за муніципальної програмі «Здоров'я» було виділено 13 млн. гривень, що з урахуванням фінансування з державного бюджету дозволило в повному обсязі забезпечити необхідною кількістю інсуліну всіх пацієнтів, які потребують інсулінотерапії. Для отримання інсулінів пацієнт звертається до ендокринолога, отримує електронний рецепт і з ним йде в аптеку, де здійснюється видача препарату. У даний час відсутні проблеми, що залежать від фінансування або виписки рецептів для забезпечення хворих інсулінами.

Крім того, за міською програмою «Здоров'я» пацієнтів із цукровим діабетом забезпечують безкоштовним визначенням рівня глікозильованого гемоглобіну, який характеризує стан вуглеводного обміну протягом трьох місяців, а дітей з інсуліновими помпами – витратними матеріалами для їх роботи [15].

За даними Національної служби здоров'я, сімейними лікарями Одеси з 1 березня по листопад 2019 року виписано близько 134-х тисяч рецептів за програмою «Доступні ліки», з них для пацієнтів з цукровим діабетом II типу – 25,5 тисячі рецептів. Системний прийом цукрознижувальних препаратів дозволяє уникнути серйозних ускладнень. В Одесі перебувають на обліку більше 37-ми тисяч пацієнтів з цукровим діабетом, у тому числі 260 дітей. Інсуліни отримують понад 5 300 хворих на інсулінозалежний цукровий діабет [16].

Таким чином, зміни в державній програмі «Доступні ліки» полегшать українцям можливість отримувати потрібні ліки від держави безоплатно або з незначною доплатою для безперервного лікування бронхіальної астми, діабету II типу та серцево-судинних захворювань. Кількість препаратів та розмір коштів для існування Програми щорічно збільшується. Запровадження відповідних дій допоможуть пацієнтам зберегти якість життя і продовжити свій вік.

ЛІТЕРАТУРА

1. Урядова програма «Доступні ліки». URL: <https://moz.gov.ua/dostupni-liki>.
2. Всесвітній день серця. URL: <http://melzdrav-mlt.in.ua/2019/09/25/vsesvitnij-den-sercja/>.
3. Бюджет МОЗ України-2020: пріоритети. Програма «Доступні ліки», лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/bjudzhet-moz-ukraini-2020-prioriteti>.
4. Бронхіальна астма. URL: <https://moz.gov.ua/article/health/chomu-vinikae-bronhialna-astma-i-jak-ii-likujut>.
5. Просто цифри. Хто, де, і від чого помирає в Україні. URL: https://socialdata.org.ua/prosto_cyfr/.
6. Які хвороби найчастіше стають причиною смертності в Україні та світі. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/04/09/infografika/suspilstvo/yaki-xvoroby-najchastishe-stayut-prychynoyu-smertnosti-ukrayini-ta-sviti>.
7. Найпоширенішими причинами смертей в Україні є серцево-судинні та онкологічні хвороби. URL: <https://zaxid.net/news/>.

8. Програма «Доступні ліки»: до реєстру додано нові лікарські засоби. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/programma-dostupni-liki-do-reyestru-dodano-novi-likarski-zasobi>.
9. Новий Реєстр лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 07.08.2020. URL: <https://www.medsprava.com.ua/news/3121-noviy-restr-lkarskih-zasobv-yak-pdlyagayut-rembursats-stantom-na-7-serpnya-2020-roku>.
10. Програма «Доступні ліки» : до Реєстру додано нові лікарські засоби. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/programma-dostupni-liki-do-reyestru-dodano-novi-likarski-zasobi>.
11. До Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, включено 7 нових позицій. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3037295-moz-vnis-se-7-preparativ-u-programu-dostupni-liki.html>.
12. COVID-19: уряд вніс два препарати у програму «Доступні ліки». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3006467-covid19-urad-vnis-dva-preparati-u-programu-dostupni-liki.html>.
13. Урядова програма «Доступні ліки»: запитання та відповіді. URL: <https://darn.kyivcity.gov.ua/content/dostupni-liky.html>.
14. Програма «Доступні ліки» : В Одесі у програмі «Доступні ліки» взяли участь 217 аптек. URL: <https://odessa-life.od.ua/news/v-odesi-u-programi-dostupni-liki-vzjali-uchast-217-aptek>.
15. В Одесі продовжує діяти Всеукраїнська програма «Доступні ліки». URL: <http://www.thesis.od.ua/2020/08/13>.
16. В Одессе пациенты с сахарным диабетом обеспечены инсулином. URL: <http://www.thesis.od.ua/2019/11/15/>.

Э. Л. Маркина, Д. В. Васильчук, Ю. В. Вербата. Изменения в государственной программе «Доступные лекарства» и их выполнение Одесским регионом. – Статья.

Аннотация. В работе рассмотрены постановления Министерства здравоохранения Украины относительно изменений в государственной программе «Доступные лекарства», внесение в неё раздела «ревматические болезни», ежегодный размер средств для её выполнения и внедрения их в Одесской области.

Ключевые слова: реимбурсация, сердечно-сосудистые заболевания, диабет, бронхиальная астма, аптека, лекарственный препарат.

E. Markina, D. Vasilchuk, Yu. Verbata. Changes in the state program “Affordable Medicines” and their implementation by the Odessa region. – Article.

Summary. The paper considers the decisions of the Ministry of Health of Ukraine regarding changes in the state program “Affordable Medicines”, the introduction of the section “rheumatic diseases” into it, the annual amount of funds for its implementation and their introduction in the Odessa region.

Key words: reimbursement, cardiovascular diseases, diabetes, bronchial asthma, pharmacy, drug.

УДК 614.8.026.1:613.0:616.831

М. А. Солодкина

студентка II курса медицинского факультета
Одесский медицинский институт
Международного гуманитарного университета

В. А. Малиновский

кандидат биологических наук,
доцент кафедры общей и клинической фармакологии
Одесский медицинский институт
Международного гуманитарного университета
г. Одесса, Украина

ФАКТОРЫ РИСКА И ПРОФИЛАКТИКА ИНСУЛЬТА

Аннотация. Систематизированы данные неврологии, эпидемиологии, основные факторы риска и принципы профилактики ишемического инсульта. Особое внимание уделено гипотензивной, антитромбоцитарной, антикоагулянтной, гиполипидемической терапии и здоровому образу жизни.

Ключевые слова: инсульт, ишемический инсульт, факторы риска, курение, злоупотребление алкоголем, гиподинамия, сахарный диабет, мигрень, ингибиторы АПФ, клопидогрель, аспирин, варфарин, статины.